

DEO OPTIMO MAX. UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

*QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Lunæ, vigesima-secundæ
Martii anni M. DCC. XXXIV.*

M. JOANNE-BAPTISTA DUBOIS,
Serenissimæ Principis Primæ Dotariæ DE CONTI
Medico, Professore Regio, Doctore Medico, Præside. *autore.*

An Vulneri moderatè suppuranti rara curatio?

120 I.

VULNUS recentem & cruentam continui solutionem dicunt. Ergo ne vulnus, quia suppurat, ulcus erit? Esto: deteriore hanc sortiatur appellationem, ubi & vetustum, & fœdâ sanie madidum, pertinaciùs respuit cicatricem. Sed absit nominis dedecus à vulneris tempestivâ, salutare brevique suppuratione. Vulnus est continuæ substantiæ divisio, in parte molli, ab externâ causâ. Quæris vulnere differentias? Instrumentorum, causarumve quarumlibet lædentium, diversas familias perlustra: incisionem, punctiorem, contusionem, lacerationem, ruptionem assequeris; quibus & ustionem

A

si addideris, non reclamabo. Istum vehementiam feriendique
 modos perpende: vulnerum magnitudinem, parvitatem, figuras
 distinctè percipies. Læsarum partium naturam & officium consi-
 dera; in promptu erunt levia, periculosa, lethalia vulnera. Omnia
 simplicia, vel composita dicuntur; tùm ratione sui, cùm vel solâ
 incisione, aut solâ punctione, vel utrâque simul constant: tùm ra-
 tione partium percussarum, cùm vel cutis leviter afficitur, vel ma-
 gna sit vicinæ substantiæ laceratio, jactura, aut simul nervi, ten-
 dones, vasa majora, viscera vulnerantur: tùm denique ratione do-
 loris, distensionis, tumoris, inflammationis, convulsionis, alio-
 rumque gravium *Symptomatum*, quibus modò carent, modò sti-
 pantur. Huc referri debent corporis constitutio, status valetudi-
 nis, victus ratio, ætas, cœli temperies & cætera id genus, quæ
 diversas non rarò tragædias vulneribus inducunt. *Diagnos* & *Pro-*
gnosis hujus loci non sunt. Singulorum vulnerum non sedes explo-
 randa, non prælagiendus omnium exitus, sed quorundam cura-
 tio instituenda proponitur. Rarum vulnerum medicationem pro-
 pugnavit Cæs. Magatus, unòque Tractatu omnia complexus est.
 Quidni & ego singula unico Problemate comprehendam? Prohi-
 bet eorum varietas, cui diversa medendi norma responderet. Ut
 actionis *dramaticum* poëma, sic *Theseon* nostrarum quinio quæ-
 stionis unitate gaudet. Nullam, aut unicam multa, frequentem
 nonnulla, rarum longè plura vulnera postulant curationem. Quæ
 primam, quæ secundam classem ingrediantur, obiter solum &
 tanquam *episodica* indigitare fas erit: de tertiâ penitus & deditâ
 operâ discurrendum. Vulneris quid sanatio? Destructæ continui-
 tatis instauratio. Hæc, post simplicem incisionem, reductione &
 glutinamento divisarum partium obtinetur. Non item, si substan-
 tia fuerit ablata, si exustæ, si abrasæ, si ruptæ, si laniatæ fuerint
 oræ. Tunc sanari non potest vulnus, absque suppuratione, carni-
 um novâ generatione & earumdem ferruminatione. Intentam his tri-
 bus operibus naturam cave ne præposterâ opitulandi sollicitudine
 perturbes. Non actorem te illa petit, non auctorem consilii, non
 operis ducem; sed votis annuentem spectatorem, sed vigilem
 obstaculorum expugnatorem, sed ministrum conatibus aspirantem.
 Non tu finges guttulam puris; non tu carnis generabis atomum,
 non tu fibrâ cum fibrâ connectes. Naturæ viribus quid adjicias
 anxie non cogites: ne quid obsit, sedulò provideas. Non quò plura
 remediorum simulachra obtuleris, sed quò plura, quò graviora im-
 pedimenta removeris, eò citius ac felicius natura triplex illud suum
 munus adimplebit.

CUM morborum omnium, tum præsertim vulnerum medica-
trix est natura, quæ, nullâ viam monstrante disciplinâ, suo-
met consilio ad opus aggreditur, atque illata sibi damna refarcire
quâvis arte habilior est. Frangitur os? Inciditur caro? Diductæ
partes ad se mutuò revocentur, nihil eas dimoveat, commissuræ
nihil extraneum intersit; à matris optimæ sinu, tanquam ab inex-
hausto fonte, unguinosum scaturiet balsamum, divisarum partium
substantiæ consentaneum, calli, cicatricis-ve parens. Inflicto vul-
nere, partis cujuscunque substantia vel contrita est, vel distracta? Quid
tum natura? Laceratorum ductuum sanguiferorum extremitates,
cruoris effluvio primùm vacuatas, aliquantùm ita retrahit, ut hæ
inter alia, quæ læsa non sunt, vasa recondantur. Easdem, tum re-
siliendi, tum renitendi virtute, ob exinanitionem & texturæ solu-
tionem, destitutas, vicinorum & illæforum canalium dilatatione,
facile comprimit atque constringit: quâ industriâ sanguinem sistit.
Hic in sauciorum tubulorum finibus angustatis, & partim prædictâ
pressione, partim extremorum parietum & laciniarum collapsu, oc-
clusis hæret; ob motûs, vasorum obturamentis intercepti, serique,
calore absumpti, jacturam, lentescit, inspissatur. Iners illud effectum-
que purpurei liquoris crassamentum integræ arteriæ ferunt ac su-
bigunt. Globuli, antea mobilissimi, & communi lymphæ serique
fluente liberè innatantes, nunc autem in se invicem impacti, repe-
titis ictibus partim premuntur, complanantur, eliduntur, coguntur;
partim obteruntur, confringuntur, horumque minutia cum lym-
phâ quassatâ exquisitè permiscuntur. Sic humor primùm floridus
ac roseus, mox nigricans & crassus, mille concussus verberibus, cum
albicante demùm colore, puris naturam & nomen adipiscitur. Eam
verò simul fluiditatis mediocritatem acquirit, quâ & machinulis
jugiter pulsantibus obsequi, & vasorum suorum fines aliquantùm
referare, & per hiulca eorum oscula in vulneris cavitatem extillare
aptus evadat. Decidua interim ex ruptis lymphæ-ductibus forsi-
tânque nervis ipsis aliquantula colluvies, nec-non emollitæ sensim-
que putrefactæ vasculorum lacinia puris copiam adaugent. Vides
inceptam suppurationem. Non tuum glorieris opus. Naturæ mire-
ris operam, tuis, quæ tantoperè jactitas, maturantibus non tam
provocatam, quàm suis met viribus atque præsidii instructam; non
fermentationis tumultu, sed simplici vasorum motu, puris effectri-
cem. Quam non induxisti, promovere suppurationem quid laboras?
Eò-usque perseverabit ista, donec singulos ductus, quibus oræ vul-
neris alluuntur, obstructione liberatos expeditè permeet sanguis, &
laceratorum canalium extremitates, ad aliquam altitudinem exesæ,

* Cum cl. D.
Fizes, Doct.
Med. Monsp.
ejus vid. u-
trumque spec.
Med. Chirur.
de suppur. in
part. Moll.

circum expansâ integrorum villorum & vasculorum substantiâ prorsus occludantur. Tunc mundatum vulnus intueor. Quid abstergentium contulit officina? Innumeros in vulneris fundo & labris conspicio monticulos. Quid de his conijciam? Totidem esse puto illorum vasculorum fines reflexos, qui retractas inter canalium ruptorum extremitates, primum aliquatenus prominent; mox, liquorum jugi appulsu, magis ac magis dilatantur, producuntur, sibi mutuò interferuntur; perseverante humorum fluxione, amplius extenduntur, inane spatium opplent; accedente nutrimenti glutine; arctius uniuntur, strictaque compagine cicatricem firmant. Quod *sarcoticis*, quod *epuloticis* referam, nihil est. Ergò pus, ergò novam substantiam, ergò cicatricem natura ipsa generat, nec ullo artis indigeret præsidio, si nihil ejus consiliis & moliminibus obstaret.

II.

IN copiosâ prætermo- dum suppuratione, frequenter solvatur vulnus, si præsertim cavum est, aut non-nihil sinuosum; frequentius; ubi gangrænæ metus est. In primo casu, non tantum putredo ar- cenda est, sed etiam villi, qui, ad refarciendam substantiâ jacturam; debent extendi, puris exuperantis molestissimâ sarcinâ liberandi sunt. In secundo, cavendum ne tacitè serpat lues, defixisque altrò radicibus, partis vulneratæ calorem & vitam extinguat. Quod nisi avertatur infortunium, sive medicamentorum admotione, sive jam vitiatarum partium excisione, vel nunquam orietur suppuratio, vel oborta, brevi supprimetur. Sphacelo quippè correptæ carnes non suppurant. Eam probabiliter ob causam, Paræus, licet raram ulcerum curationem collaudet, quotidie tamen bis ter-ve retegenda esse docet vulnera, bellicis fulminibus, vulgò *sclopetis* inflicta. Hæc enim percussam partem ut plurimum ita lacerant, ut vix idonea fovendo calori & nutrimento ministrando vasa integra supersint. Gangrænâ tunc porro nemo nescit imminere. Quid plura? Ube- rius quàm par est prodeunte pure, jam sæviente sphacelo, vel ejus periculo ingruente, crebrò vitia, naturæ votis infensissima, recru- descunt, atque angustissimo temporis intervallo ferinam indolem induunt. Iis ergò sedulâ magis operâ obsistendum, pressiorque pede occurrendum est: frequentiori proinde locus est curationi. Verùm quandiu nec parcius, nec largius purulenta scaturit materies, quan- diu ritè & ad naturæ nutum elaboratur, quandiu in vulnere calo- ris & vitæ integritas emicat; omnia sunt in tuto; rem clanculum peragi sinamus, nec, præposterè anxii, vulnus quotidie multoties exploremus, an medicamenta renovanda, vel mutanda sint, inqui- situri. Procul esto cacozelia, non ad salutarem Medicorum artem, sed ad fallacem Thrasonum ostentationem comparata. Cogitemus

quænam sint noxæ, quibus incepta semel suppuratio minui, depravari, supprimi, quibus caruncularum eruptio tardari; quibus denique cicatrix arceri consuevit. In promptu sunt immodica vasorum vulnus percurrentium inanitas, flacciditas, plenitudo, intentio, rigiditas, durities, ariditas, penuria spirituum, sanguinis & lymphæ spissitas ac lentor, doloris sensus, granulorum carneorum frictio, compressio, exiccatio, refrigeratio, agitatio. Vasorum inanitati & flacciditati juscula restaurantia succurrant. Eorundem plenitudo sanguinis missione; & si opus fuerit, purgatione minuatur. Cæterorum, quæ numerata sunt, malorum vix ulla frequenti curatione mitigantur, omnia ferè inducuntur, aut exacerbantur. Contrà, curatione rariori nulla inferuntur, multa præcaventur, singula leniuntur, aut amoventur. Adeò ut à verò non longè abesset, qui quot vulneris curationes, tot repagula naturæ injecta numeraret. Quid ita? Duplex est memoratorum vitiorum causa feracissima, vulneris contrectatio & aëris externi contactus. Ergò quò frequentius tractatur vulnus, & aëri externo patet, eò pluribus & gravioribus, quò rariùs, eò paucioribus & levioribus afficitur incommodis. Duo supersunt igitur ostendenda: 1°. enumeratas tum solidorum, tum fluidorum mendas reverà officere suppurationi, carnum generationi & cicatrici: 2°. eas à contrectatione & aëris externi contactu proficisci. Negotium utrumque articulo sequenti non arduum erit expedire.

I V.

EX dictis inferre promptum est arteriarum pulsui puris confecturam esse tribuendam. Inanità, flaccidà, plenà, rigidà præmodum arteriæ pulsationibus edendis idoneum firmitatis & flexibilitatis gradum amittunt. Ut cujus vis motûs, sic & pulsûs auctor spiritus est. Hoc deficiente, languet arteriarum potentia, vaneſcunt ictus. Indurati, arescentes, convulsi ferientium vasculorum parietes influenti liquori nimia contensione renitentur, quàm ut, ad succutiendas puris officinas, satis dilatari possint. Crassi densique humoris effatà sarcinà obruitur salendi vis, aut eò periculosius debilitatur, quò major ei renixus opponitur, dum scilicet ejusdem vitii particeps fit liquor subigendus & in purulentum liquamen convertendus. Haud obscure secundo articulo indicatum est vulneris hiatus compleri non posse, nisi germinantia redvivæ carnis granula, nutritii laticis appulsu, amplièntur, producantur, quaquaversùm extendantur. Ista si crebrò perfricentur ac premantur, si humiditatem, si mollitudinem amittant suam, si frigore constriuantur, obfirmatos rigidòsque totidem sacculos diceret, advenientium fluidorum nisu diduci, flecti, distendi nescios. Denique fruticantia vasculorum extremorum capitula, quorum ultrò

citróque accedentium mutuo congressu nexúque cicatrix inducitur, aliis alia placidè interjici, reciproca inire fœdera, tenacibus cate-
nulis copulari nequeunt, si frequenter agitentur, disturbentur, di-
vellantur. Ergò non levia, sed gravissima, non ficta, sed germana
impedimenta, suppurationem, deperditæ substantiæ restitutionem
& cicatricem molienti naturæ officientia, prolata sunt. Jam quis
neget ea contrectationis, aut aëris externi sobolem esse? Singulis
curationibus vulnus solvitur; adhibita medicamenta detrahuntur;
nunc sordes liquore abluuntur; nunc excrementa gossipio, vel lin-
teo, sive integro, sive carpto, abstergentur; accedit & facta digitis
expressio, si quid in recessu latitare videatur; nova remedia, nova
emplastra imponuntur; opus denique nova deligatio coronat.
Quàm meritò statas multiplicis hujus-ce tormenti periodos expa-
vescitis, miseri! Non vos inanis angit metus. Ista sine cruciatu,
ac proindè sine spirituum dispendio nemo, quantamcunque ma-
nûs dexteritatem ac levitatem jactet, unquam exequetur. Nec
solum doloris sensum, non rarò inflammationis prodromum, fe-
bris ac vigiliarum parentem, pertimescite, sed & vasculorum sup-
purationi deditorum, ut ut levem, periculosam tamen compressio-
nem & contusionem, sed & granulorum carnearum, se se, ad sar-
ciendam rimam, exerentium eversionem, & jam coeuntium apicu-
lorum divortia, & nondùm satis firmatorum vinculorum dissolutio-
nem. Quis enim putet eorum ordinem expositi nuper opificii serie
non mutari? Perniciosam aëris in corpora mollia, vel fluida, po-
tentiam qui nescit, cogitet quâ cautione corruptio à carnibus, à
fructibus, à liquoribus arceatur. Aëris externi contactu exicari,
durefcere ac rigère vasculorum, vulnus alluentium, & erumpentium
carnearum summitatum stamina, ostendit linguæ ariditas, ubi ore
patulo ducitur spiritus, sive obturata sint nares, sive rimam oris
claudi convulsio prohibeat. Deterecto vulnere, tenellam nudatam-
que substantiam penetrat frigus, hostis repentino maximè formi-
dandus ingressu. Aër interior, externo longè calidior & rarior,
hospitis adventu frigescit ac densatur. Singula humorum omnium
moleculæ minoribus à se invicem disjunguntur intervallis, pluri-
bus se se mutuo tangunt punctis, aliæ aliis gravatæ & elisæ cohæ-
rent. Eadem frigoris vi, tùm pulsantium, tùm succutiendorum, tùm
amplificandorum vasculorum fibrillæ contrahuntur & corrugantur.
Sic resistunt quæ flexibilitati, sic torpent quæ motui nata sunt. Sic
sanguinis & lymphæ, sic spirituum & succi nutritii cogitur ac penè
concrefcit moles. Sic tubulorum diametri coarctantur. Sic liquorum
fluiditas perit. Sic horum & illorum intercipitur motus. Sic incidit
ulceri sanioso livor. Sphaceli sic tetra lues invadit.

QUA virtute, quo instrumento vulnus ad cicatricem natura perducit? Suo-met calore, quem idcirco nativum appellamus. Ille tùm vasorum, tùm humorum motiones conservat; ille partis vulneratæ vitam fovet; ille blando stimulo pulsus arteriarum intendit; ille purulentam concoquit pulsem; ille receptaculorum eam continentium orificia referat; ille contusorum & corruptorum flaminum lacinias aliàsque sordes everrit; ille puris exhaustos occludit fonticulos; ille circumstantium tubulorum molles expandit, producit, amplificat extremitates; ille nutritii glutinis instaurantisque balsami rorem infert ac digerit; ille consertos granulorum carnearum stringit amplexus. Hinc maturantium, suppuratorio- rum, abstergentium, *sarcoticorum* & *epuloticorum* medicaminum doctes, ut ut multiplices & diversæ prædicentur, unicâ potissimum virtute, nativi caloris fomite, comprehenduntur. Hinc admoto quovis medicamento, præsertim unguinoso & noxiæ qualitatis experte, aut etiam nullo, præter tegumentum, adhibito, sanatur vulnus. Rarâ porro curatione calorem nativum protegi, roborari atque servari, frequente offendi, debilitari ac dissipari, vulneris detecti refrigeratio, tactu iudice, manifesta ostendit; conspicua ipsa ejusdem vaporatio dubitationem tollit. Jam verò quandiu viget nativus calor, integra stat partis vulneratæ firmitas; eo languente, supervenit imbecillitas & resolutio vasorum, humorum fluxio periculosissima excitatur, crescit in immensum tumor, dolor ingravescit, oritur inflammatio, imminet gangræna. Ergò hæc damna, vulneris rarâ solutione avertuntur, frequente provocantur. At, inquit, sæpè vulnus expurgandum est, ne pravorum excrementorum collectione putredo accersatur. Quænam verò sunt illa excrementa, quæ tantum incutiunt animis pavorem? An tenuis & fluida sanies? Quin hæc elabatur, nihil vetat. An viscosius tenaciusque puris crassamen? Minus istud periculi, quàm utilitatis importat, nisi uberius, quàm par est, & affatim è suis latebris erumpat. Fomenti quippe genus est, quo, tanquam molli amicòque tegumento, vitales partis retinentur & aluntur igniculi, singulorumque villorum debita molitudo servatur. Quid præstantius à vulnerariis expectandum? Metum ergò deponant odiosæ & nimis exquisitæ munditiæ captatores. Quod semel è vasorum carceribus naturæ vires expulerint, idem, si vel inutile, vel noxium evaserit, aliquandò prorsus eliminabunt. Nec benignius audiantur qui retegendi sæpè vulneris necessitatem prætexunt, tùm ne remediorum efficacia actionis diuturnitate vanescat; tùm ne, ignorato vulneris habitu, futurus

etiam, non sine dedecore, ignoretur exitus; tùm ne grave ali-
quod *symptoma* furtim irrepât. Quasi verò tanti momenti esset
eorum mutatio, quorum optima feligere non multùm interest.
Quasi verò Medici scientia non iudicii, sed oculorum solâ vi
niteretur, nec posset mentis acies vulneris integumenta penetra-
re. Puris effluentis copia & qualitates, pruritûs, doloris, inten-
sionis, ardoris, febris absentia, lenitas, atrocitas, partium vi-
cinarum status, non infida suppeditant signa, quibûs vulneris
conditio & præsens cognosci penitiùs, & futura certius prævideri
possit, quàm oculorum intuitu eruditior. Nùm suos quòdque nu-
dant insitus agricola, naturâ diligentiam, vel tarditatem obser-
vaturi? Quàm à curiosâ illâ sedulitate procul absunt! Calamita-
tum suarum feraces norunt aëris injurias, quibus ad insita si vel
minimo foramine pateat ingressus, nunquam ista coalescunt. Egre-
gium sanè veritatis argumentum! Ut quâ cautelone, quâ indutria
curandæ sint animalium sauciatae partes, ubique sui similis natura,
sub hoc plantarum exemplo, monere videatur.

Ergo vulnere moderatè suppuranti rara curatio.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

<i>M. Raymundus de la Ri- viere.</i>	<i>M. Antonius-Nicolaus Guenault.</i>	<i>M. Joannes-Baptista Mon- gin, Medicus Regis ordi- narius.</i>
<i>M. Franciscus-Josephus Hu- nauld, Regia Scientiarum Academia Socius, in Hor- to Regio Anatomæ & Chirurgia Professor.</i>	<i>M. Paulus-Jacobus Ma- louin.</i>	<i>M. Michael-Procope Cou- teaux.</i>
<i>M. Ludovicus-Petrus le Hoc, Consiliarius Medi- cus Regis ordinarius in ejus Castellato.</i>	<i>M. Joannes-Baptista Boyer, Regis Consiliarius & in Senatu Parisiensi Medi- cus ordinarius.</i>	<i>M. Joannes-Claudius- Adrianus Helvetius, Re- gi à Sanctoribus Consilius Reginaeque Medicus Pri- marius, & à Regia Scien- tiarum Academia.</i>

Proponebat Parisiis **CLAUDIUS-CAROLUS DE JEAN**,
Parisiinus, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1734.
à sextâ ad meridiem.